દીવાને—આદીલ

કલગા ગાયણ સંગ્રહ.

ભાગ ૨ જો

કીંમત રૂ. ૦-૮-૦.







બનામે ખુદા.

દીવાંને "આંદીલ"

કલગી ગાયણ સંગ્રહ ભાગ-૨ જો

જેમાં

સેતાયશે પાક યઝદાનનો, ત્રીસે ફરીશતાઓના ત્રીસ ફુલનો, માહાંન પયંબર સ્પીતામાન ઝરથુસ્તનો, જીવ કાયાના જગડાનો, ચઢતી પડતીનો, માતાના અનેક ગુનો વિષેનો, બુલબુલનો, જુદ્દીન લગનો બાબે નસીહતોનો, શાયરાંન શાયર ફીરદોસી તુસીનો, જશનનો, તથા રાજબાઇ ટાવરનો વિગેરે અતી સુબોધીક ખ્યાલો તથા સખી દગ્રોડનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

રચનાર

રૂસતમ નઓશેરવાંન માસતર.

મું તખલ્લુસ.

બ

"આદીલ"

ઇ. સ. ૧૯૧૮ કીંમત રૂ. ૦-૮-૦

બનામે ખુદા

સેતાયશે પાક યઝદાંન.

બેહુરે ગઝલીયાત

સુખ દઈ મને દુઃખમાં મદદ દાદાર તું કરજે, ટેક.
આસાંન માહારી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે.
કીશતી માહારાં તનની પડી ભયંકાર વમળમાં,
આં ભવ સમુદરથી તેને ઝટ પાર તું કરજે.
દઈ મન મનશની મન ગવશની મન કુનશની કુલ
સુતાં આં માહારાં બખ્તને બેદાર તું કરજે.
મુંજ આંખથી બદીઓનો દુર અંધકાર તું કરજે,
આસાંન માહરી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે.

૧

મુંજ મનનાં બુલબુલને ઉડાવી રાહે નેકી પર,
ગુલશંન માહારાં તનનો ગુલે ગુલઝાર તું કરજે.
પાછ આએ રહેંમત ગેતીમા ગેતી ફીરૂઝ ખાતર,
દીલની ઉમીદોનું શજર ફળદાર તું કરજે
ફઝલો કરમ મુંજ પર સદા કીરતાર તું કરજે,
આસાંન મહારી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે

૨

ભરજે આં મુંજ દાંમાંન કુલ મનની મુંરાદોથી,
સુખીઓ સદા માહારો સકળ સંસાર તું કરજે.
મુંજ હાથમાં દે ભક્તિરસની જાંમ તુંલબરેઝ,
નિશામાં વહેદતનાં મને શરસાર તું કરજે.
મુંજ મન અશોઇનો પુરો ભંડાર તું કરજે,
આસાંન માહારી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે.

૩

હરદંમ છે તાહારી બંદગી હરદંમ છે તાહારી યાદ,
જે બંદગી બળથી મને બળદાર તું કરજે.
જ્યારે હું આવું તાહારી દરગાહમાં અરે દાવર,
તો પાર ચીનવદથી યા કીરદએગાર તું કરજે.
"આદીલ" અદાલતનું ચલંન કળદાર તું કરજે.
આસાંન માહારી મુશકીલો હરવાર તું કરજે.

૪

બેહરે ગઝલીયાત.

સુખી ઝરથી પોતાને જોઇ ન થા મગરૂર જવાંની પર
અભીમાંની ન કર ગ્નાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર. ટેક
કરી બંદગી ખરી રબની તરીજા પાર દુનીયાંથી.
ન કર એતબાર અરે ગાફેલ ફનાંની કીસ્તી ફાંનીપર.
ગરીબોની કદર કરજે દુઃખો હરજે દુઃખીઓના.
નઝર તાહારી સદા ધરજે આંદઓરે આંસમાંનીપર
કરે છે બહુ ગુમાની મન કહે બંદા તું સ.ની પર.
અભીમાંની ન કર ગ્નાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર.

૧

ઝરો ગોંહર અને ઘર દર ઉપર નાં કર ગરૂરી તું.
સદા લાંનત ખુદાની છે સમજ બંદા ગુમાંની પર.
બદી નાં કર કદી કોઇથી બદીનો છે બુરો અંજામ.
ફેરવજે આંખ બેહુ તાહારી અશોઇની નિશાંની પર.
કસેલી રાખજે કંમર તું નેકીની કમાંની પર.
અભીમાંની ન કર ગ્નાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર,

૨

ફનાં છે ઝર ફનાં ઝેવર ફનાં દવલત ફનાં દુન્યાં.
લગાડી લે ન દીલ તાહારૂ એ ચારોમાં કસાંની પર.
કીધા પયેદા તુને જગમાં દીધા દરજો બુલંદ જેને
ફીદા કર જાન તું તાહારો તે રબની જાંફેશાંની પર.
કઠણ તરવી છે તન કીશતી કે ભવસાગર તુફાંની પર.
અભીમાંની ન કર ગ્નાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર.

૩

છે આજે ઢંગ ચડતીનો તો કાલે રંગ પડતીનો.
વખતને માન દઇ બંદા ફેરવજે પીઠ સમાંની પર.
સુખન એવા કહે મુંખથી સદફથી મોતી જેમ નિકળે.
કદી લબ ખોલતો નાં તું રે! બંદા બદ ઝબાંની પર
સદા વિશ્વાસ "આદીલ"ને છે રબની અદલદાંની પર.
અભીમાંની ન કર ગ્નાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર.

૪

બેહેરે ખરીફ

સમજો સરવે દીનદારો નર ને નારો
(અયેયાર) કરો કંઇ માહારી વાત પર કાંન
ત્રીસે રોઝનાં ત્રીસ ફુલ કહું સમજો ધરી ને ધ્યાંન ટેક
દાદાર પાક અહુરમઝદનું ફુલ ચંમેલી
(અયેયાર) કરે છે દરૂઝીઓને માહાત
ફુલ પીલાં ચાંપાનું નિરાળું છે બહમનને હાત
સબઝાનું ફુલ છે અર્દીબેહેસ્તનું ન્યારૂ
(અયેયાર) જેનો બેશુમાર છે પંમરાત
શેહરેવરનાં હાથોમાં સુફેદ સબઝાનાં ફુલની જાત
(જુલ)
છે અસ્પંદારમદનું તુળશીનું ન્યારૂ
છે ફુલ અકલબે ખોરદાદનું પ્યારૂ
છે અમરદાદનું ભોંયેચાંપાનું સારૂ
(અયેયાર) માંનો ફુલ બસ્તેકુસ્તીયાંન
ત્રીસે રોઝનાં ત્રીસ ફુલ કહુ સમજો ધરીને ધ્યાંન

૧

દાદાર દેપાદરનો દરજો ભારી છે
(અયેયાર) હાથ જેને દંમનાનું ફુલ
છે આંદર ઇઝદનું ફુલ લાલાનું ઘણું અનમુલ
કુપરીનું ફુલ છે આંવાંઅર્દવીશુર નું
(અયેયાર) જેને જાણે છે આલમ કુલ
ખુરશેદનું દાડમનું ફુલ દાદારે કીધું કબુલ
(જુલ)
છે ગુલાબનું ફુલ મોહોર ઇઝદનું જાણો
મોં,ધરાંનું તેસ્તરતીર ઇઝદનું માણો
છે ગોશ ઇઝદનું મેંહેદી ફુલ વખાણો
(અયેયાર) ન રહો અંજાણ તમે ઇન્સાંન
ત્રીસે રોઝનાં ત્રીસ ફુલ કહુ સમજો ધરીને ધ્યાંન

૨

કેવરાનું ફુલ દેપમેહેરનું સુંદર ભારી
(અયેયાર) મહેરનું ફુલ "નાંફરમાંની"
સરોશ ઇઝદને હાથ લાલ ખેરાનું નુરાંની
શેવટીનું ફુલ છે રશ્નેરાસ્તના હાથે
(અયેયાર) હરેક ફુલોમાં લાસાંની
ફુલ ગુલે ગુલમોહોરનું છે ફરવરદીનનું ગ્નાંની

(જુલ)

ફુદનાનું ફુલ બેહરામ ઇઝદનું બેહતર
પીલા ફેરાનું રાંમઇઝદનું બરતર
ગુલબાસ ગોઆદ ઇઝદનું ફુલ ગુલેનર
(અયેયાર) વખાંણે જેને સારી જેહાંન
ત્રીસે રોઝના ત્રીસ ફુલ કહુ સમજો ધરીને ધ્યાંન

૩

મેદીનું ફુલ દેપદીનને હાથે સુંદર
(અયેયાર) ફુલ ગલગોટાનું રાંમે દીન
અરશેશવંગનું ફુલ સદા સોહાગનનું સંગીન
છે ફુલ હોંમનુ આસતાદનું ન્યારૂ
(અયેયાર) સબઝી આં,સમાનનું રંગીન
ગુલગુનું જમીઆદ ઇઝદનું ફુલ છે નુકતેચીન

(જુલ)

ગુલ દા,વડીનું ફુલ મારેસ્પંદનું સુંદર,
છે અનેરાંનનું હોંમફેરીનું નાંદર
સમજીને શાદ સઉ થયાં બઝમની અંદર
(અયેયાર) છે. "આદીલ" ના બેલી યઝદાંન
ત્રીસે રોઝનાં ત્રીસ ફુલ કહુ સમજો ધરીને ધ્યાંન

૪

બેહેરે-ખફીફ.

સૃષ્ટિમાં થયા કંઈ એક પયગમ્બર દીનનાં
(અયેયાર) મગર જે ખુદાનો પ્યારો છે
તે નબીઓનો નબી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે ટેક
બુન્યાંદ જેની શાહ ફરીદુન જમશીદથી
(અયેયાર) નિગેહબાં તેનો હતો દાદાર
કયાંની શહનશાહોબી હતા જેના ફરમાંબરદાર
રએ શેહેર હતું વચેઝ ઇરાંન અંદર ન્યારૂં
(અયેયાર) નદી દરઝીક હતી જ્યાં યાર
ત્યાં અવતર્યો પાક માંઝદીયશની દીનનો સરદાર

(જુલ)

માંદરનું નાંમ દોગદો મુબારક ન્યારૂ
છે પઊરૂસસ્પબી નાંમ પીદરનું પ્યારૂ
ખુબીઓ જેની શું શું આજે વિસ્તારૂ
(અયેયાર) જેનો મઝહબ આ ન્યારો છે
તે નબીઓનો નબી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

માંહા ફરૂખ ફરવરદીન જનમનો જેના
(અયેયાર) રોઝ અંમસાસ્પંદ ખોરદાદ
હસ્યો જન્મતાંવાર કરી તે હકતાલાની યાદ
આવ્યો જયારે તે મીનોઇથી ગેતીમાં
(અયેયાર) થયા દેવો ને દરૂઝ નાશાદ
તુટી ગનાંમીનોનાં મનની લાખો બુરી મુરાદ

(જુલ)

વાઘોને વરૂની વચમાં નાંખી દીધો
આંતશની બલતી ચેહેમાં જલતો કીધો
પણ ત્યાંથી તે યઝદાંએ બચાવી લીધો
(અયેયાર) જેને રબ બચાવનારો છે
તે નબીઓનો નબી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

૨

સંભાળ લીધી વાઘોને વરૂએ જેની
(અયેયાર) મદદ જો થયો તે કીરદગેગાર
બાલ ન વાંકો થયો તેનો કહું સમજો નરને નાર
વળી આગને બદલે બાગ થયો ખુશનુમાં
(અયેયાર) ફરીસ્તા આવ્યા ત્યાં તે વાર
અર્દાબેહેસ્ત બેહરાંમ, સરોશ, અને આંદર, કહું એ ચાર

(જુલ)

હર બલાથી યઝદાંએ લીધા બનચાવી
તદબીર ગનાંમાનોની જરા નહી ફાવી
રજ ભારથી અલવલ તેને કદી નહી આવી
(અયેયાર) જેને યઝદાંનો સહારો છે
તે નબીઓનો નબી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

૩

ગેતી ને મીનોઇ જેની આંખમા રમતી
(અયેયાર) જાણતો અગમ નિગમનો ભેદ
ચેહેરો નુરાંનો ભર્યો જાણે ખુરેહમંદ ખુરશેદ
યઝદાંની દીનનો કીધો ફેલાવો જગમાં
(અયેયાર) ન છોડયો દરૂઝીઓનો ખેદ
જોઇ જેને નાપાક અહરીમન લાગ્યો આંખમાં કેદ

(જુલ)

કંઇ એક મુસીબત તેનાં પર વર્સાવી
દુન્યાનું રાજ દેવા લાલચ બતલાવી
જે લાલચબી ઠોકરથી જેણે ઉડાવી
(અયેયાર) એવો જે અશોઇ વારો છે
તે નબીઓનો નબી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

૪

શું જવાબ દીધો ગનાંમીનોને માંકુલ
(અયેયાર) સુનો સોતાનો તમે તમામ
ગાથાવાણીમાં લખ્યા છે જે તમને કહુ કલામ
મુંજ શરીરના હાડકાંઓ છુટાં થાયે
(અયેયાર) અને આં ચવાઈ જાયે ચામ
તોબી નહી યઝદાંથી ફરૂ થા ગનાંમીનો ગુમનામ

[જુલ]

ધંન ધંન એવો છે માહારો માહાન પયંબર
યઝદાંનની દીનનો અશોઈ ભર્યો રેહેબર
કુરબાન જેનાં કદમો પર છે માંરૂ સર
(અયેયાર) જેનો મુંજ ને સધીઆરો છે
તે નબીઓનો નબી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

૫

એક આંદરબુરઝીન નાંમનો આતશ નુરી
[અયેયાર] લાવેઆ હતા નબી લાસાંન
રોશંન રેહેતો હતો સદા જે કરાંમાત દરમ્યાંન
એકવીસ નુસખો પાક દીનના એહેતર
[અયેયાર] લાવ્યા વક્ષુરે વક્ષુરાંન
સીફત જેની શું ગાઊ માહારા મુંખમાં છે એક ઝબાંન

[જુલ]

હવે જાગો જાગો બસ્તેકુસ્તીઆંનો
ઝરથુસ્તનાં કહેલાં અહુરાનાં ફરમાંનો
દીલથી ને જીગરથી જાંનથી સર્વે માંનો
[અયેયાર] જે માંર્ગ **"આંદીલ"** સારો છે
તે નબીઓનો નબી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

બેહેરૈ-ખફીફ જરફી

શું ચહડતી વેલ ચહડે છે-પડતી પર નિચે પડે છે.
[અયેયાર] જ્ઞાંની નર હોય તો કરજે કયાસ
થશે આજે તારી ચહડતી-કાલે જોશે પુરી પડતી-રાખ મનથી તેનો ભાસ—ટેક
ચહડતી પર સઉ કોઈ ચાહાશે-તું પરથી મરીમરી જાશે
[અયેયાર] સગાં સ્નેહીઓ કરશે પ્યાર
દોડી દોડી આવી પાસે-તારા સર્વે ગુનો ગાસે-એવો ચહડતીનો છે બાહાર
માંબાપ સગાં બેન ભાઇ-સઉ મીત્રોની મીત્રાઈ
[અયેયાર] ચહડતીમાં ચાહાશે ઘરની નાર
જશે તું પર વારીવારી-કરી તારી તાબેદારી-થઇ રેહેશે તાબેદાર

ચાલ

ચહડતીના લક્ષન ચહડતાં જોઈ જોઈ તારાં
આવશે સઉ તારાં કારજ કરવા સારાં
સઉ માન પાન પણ દેશે ન્યારાં ન્યારાં
જોઈ જોઈ ચહડતો સીતારો-સઉ ગણશે પ્રાણથી પ્યારો
[અયેયાર] થવા ચાહશે સઉ દાસી દાસ
થશે આજે તારી ચહડતી-કાલે જોશે પુરી પડતી-રાખ મનથી તેનો ભાસ

૧

જ્યારે આવશે પડતો દાહાડો-ત્યારે ગ્રહે પણ નડશે આડો
[અયેયાર] થશે વેરીઓ માને બાપ
નારી કેહશે મુવા મર-તો હું બીજું કરૂ ઘર-એમ કહી કહી દેશે શ્રાપ
માંજણ્યો તારો પ્યારો-તે પણ તુને કરશે અકારો
[અયેયાર] ગળાંપર તારા મુંકશે કાપ
બેન બનેવી બોંજાઇ-ભુલે સગાંઓ સગાઇ-દેશે પેટના દીકરા થાપ

ચાલ

પડતી પર જાંની મિત્રો થશે તારા દુશમન
બેન ઘટતા બોલી બોલ પજવશે તન મન
છે એવાં બુરાં પડતીનાં સમજો લક્ષન
જણે જણમાં અતી હીણાંસે-ખાઇ ખાઇ ઠોકર ઠોકરાસે
[અયેયાર] નાં કરશે કોઇ તારો વિશ્વાસ
થશે આજે તારી ચહડતી-કાલે જોશે પુરી પડતી-રાખ મનથી તેનો ભાસ

૨

ચહડતીમાં ગુની ગુનવાંનો–પંડીતોને વિદવાંનો
[અયેયાર] અનેક ગુન તારા ગણવાનાં
ગણી તારૂ ભારે તોલ–કહેશે મીઠા મીઠા બોલ–ભલા પાઠો ભણવાનાં
સઉ માન પાન દઇ દઇને–જુંકશે વાંકા થઇ થઈને
[અયેયાર] ખુબીની ખાંણો ખણવાનાં
આપી ખોટું આદરમાન–ગણી પ્રાણના સમાન–હઇએ હીત ચણવાનાં

ચાલ

ચહડતીમાં તારી પદવી બહુ પંકાશે
ગુનવંતોમાં ગુન તારાં સદા વખણાશે
કોઇ કાલે વાંકો બાલ ન તારો થાશે
ધંનધંન ચહડતીની ભારી–જગ જગે સદા બલીહારી
[અયેયાર] ચહડતીમાં ચાહાશે સઉ જણ ખાસ
થશે આજે તારી ચહડતી–કાલે જોશે પુરી પડતી–રાખ મનથી તેનો ભાસ

૩

જોઇ જોઇને પડતી સ્થીતી–કોઇ કરશે ન તારી પ્રીતી
[અયેયાર] વિનાં વાંકે તું સપડાશે
આવી ખોટાં ખોટાં આળ–પડશે. દુઃખોબી વિકાળ–સુખનું મુંખ કરમાશે
પડતીનાં પાણાં ભારે–તારાં સરપર પડશે જયારે
[અયેયાર] સુળી ચટ કરતો લટકાશે
એવું પડતીનું આં દુઃખ–જોઈ કિભેલું સનમુખ–દેહ થરથર કંપાશે

ચાલ

પડતીમાં નેકો દુઃખીયા થઈ થઇ ફરશે
ધર્મી ને સકર્મીઓ પાપીમાં ઠરશે
ભાગ્યાની મશકેરી નિંચ નરો બહુ કરશે
લેઓમાંની શાખ **આંદીલની**–કહી વાત તમુને દીલની
[અયેયાર] ન રેહશે ચહડતી બારેમાસ
થશે આજે તારી ચહડતી–કાલે જોશો પુરી પડતી–રાખ મનથી તેનો ભાસ

૪

બહેરે-ખફીફ જરફી

શું જીવ કાયાના જગડા-ચાતુરો તમે ચિત લગાડો
[અએયાર] થયો એક દી એહુમા કંકાસ
જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ-ટેક
તું ખોટી માયાની ચેલી-થઇ ફરે બાવરી ઘેલી
[અયેયાર] હું તારો કદી ન થાવાનો
કરી કોઇ દહાડો દગો-મારાં મનની ધારી જગો-હું નિકળી જાવાનો
તુને રડતી જગમાં મેલી હું ઉડી જવશ અલબેલી
(અયેયાર) નથી ગમ તારો ખાવાનો
નહીં થાઉ તારો સગો-તારી તોડી રગેરગો-તુંને હું રખડાવાનો

ચાલ

કઈ વેલા ને કયારે જવશ તે હું નહીં બોલું
મુજ મન મંદરનો કદી ન પરદો ખોલું
વિશ્વાસઘાત હું કરી તુંને રગડોલું
દઈ દગો જવશ હું પ્યારી-નાં કરતી આશા મારી
(અયેયાર) થશે સઉ તારી આશ નિરાસ
જીવ કહે કાચી કાયા-મેલી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ

૧

ત્યારે કાયા સુંદર બોલી-અંતરનો પરદો ખોલી
(અયેયાર) સુનો જીવ મુંજ વિનતી થોડી
મોહ જાલમાં હું ફસી-મને બાંધી કેવી કસી-હવે જાઓ ન તરછોડી
વાગી પ્રેમ પ્રિતના ગોળી-મારે હૃદએ પજરી હોળી
[અયેયાર] કહું તમને હું કર જોડી
મારી.ઉમેદોની રસી-વિશ્વાસઘાત ઘગી-નહીં દોઓ તમે તોડી

ચાલ

હું કર જોડી આધીના કરી સમજાવું
જે જેવો તમ કહો તે ખાતરમાં લાવું
તમ થકી હું મારાં મનનાં મનોરથ પાવું
હર તરેહ નિભાવી યારી-નિત કરશ હું તાબેદારી
(અયેયાર) દાસી થઈ રેહેવશ બારો માસ
જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ

૨

જીવ કહે કાયા પ્યારીને-તું સાંભળ મન ધારીને
[અયેયાર] ન રહે તું માયાને જાંમી
જળ અગનીને ભેલી-માટી પવનની બનેલી-તું કાયા છે નકાંમી
શું કરૂ તારી યારીને-ફાંની દુન્યાદારીને
[અયેયાર] અમર જીવ સદા હું છું નાંમી
તુંને પ્યારી મોડી વેહેલી-મેળી જવશ હું અકેલી-રહે માયાનું ફળ પાંમી

ચાલ

જળમાં જળ માટી વાયુમાં વાયુ સમાસે
અગનીમાં અગની મળી જળી રજ થાસે
તુંજ ચારો તત્વ એ ન્યારાં ન્યારાં થઈજાસે
કર માયા મનથી ન્યારી-દે સાંસની આસ વિસારી
[અયેયાર] અંતમાં વળશે સત્યાનાસ
જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા--મને તારો નથી વિશ્વાસ

૩

કહે કાયા હું છું દુઃખ્યારી-દીઓ દૂઃખ ન દારી દારી
[અયેયાર] ન જાવો માયા મેલીને
એમ કહી રોવા લાગી-માયાની કટારી વાગી-કાયા અલબેલીને
કીધું કહણ જીવે મન ભારી-ઝટ લાત ઉપાડી મારી
[અયેયાર] કાચી કાયાની હવેલીને
ભાંગી ભુકો કરી ત્યાગી-ચાલ્યો ખોલ્યામાંથી ભાગી-દીધો દગો છમેલાને

ચાલ

અંતે જીવ નર જાતીએ દગો બહુ દીધો
વિશ્વાસઘાત કાયા નારીથી કીધો
જઈ અસલ જગે આરાંમ સદાનો લીધો
જીવ કાયાની જંગ વિસ્તારી-**આંદીલે** રચી લલકારી
[અયેયાર] છે મકકર મીકુંનની આં બેહુ રાસ
જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ

બેહેરે-લંગડા

સંકટ લાખો સહી જન્મ મને માંતા દીધો જગ ફાંનીમાં
ઓ મુંજ માતા-ભુલું ગુણ તાહરા તો ધુળ જીંદગાંનીમાં-ટેક
નવ મહીનાં વેર ઉદરમાં રાખી પછી જન્મ આપે માંતા
જે, જે, વીઘણો-વીટે પુત્ર પર તે સઉ કાપે માંતા
આનંદથી લઈ બાળકને હરશે હયએ ચાંપે માંતા
સઉ સુખ ત્યાગી-સદા પુત્રની જાપ જાપે માંતા

શેર

અતી પ્રેમથી માંતા જુવો-બાળકને લઇ દૂધ પાય છે
જુલામાં જુલી રાત દંન-પછી હાલડાંઓ ગાય છે
મળ મુત્ર ધોઈ ધોઇ પુત્રનાં-માંતા હીએ હરખાય છે
પીયુ પ્રાણ કરતાંએ વધુ-કેવી માંતા બાળને ચ્હાય છે
બાળ અવસ્તામાંથી લાવ્યાં મહને માંત તમે ભર જવાંનીમાં
ઓ મુંજ માંતા-ભુલું ગુણ તાહરા તો ધુળ જીંદગાંની

૧

દઈ દઈ ઉંચ કેળવણી મહને હુશીયાર કીધો પ્યારી માંતા
ભર જવાંનીમાં-દેખાડી સઉ દુનીઆંદારી માંતા
મહને ઉધારી સુખમાં પ્રેમે થઇ તું દુખીયારી માંતા
તરેહ તરેહનાં-કષ્ટ વેઠીઆં તુંએ માંહરી માંતા

શેર

પ્રાંણ સંમ મુજને ગણી-કીધો મોટો લાડ અને પ્યારમાં
દુઃખ વેઠી સુખ મુંજને દીધું-માંતા તુંએ સંનસારમાં
મુંજ કારણે માંતા પડી-વીખુટી સઉ પરીવારમાં
સંભાળ માંહરી બહુ લીએ-માંતા તું સાંજ સહવારમાં
લાખો કષ્ટ મેં દીઆં હતાં માંતા તમને નાદાંનીમાં
ઓ મુંજ માંતા-ભુલું ગુણ તાહરા તો ધુળ જીંદગાંનીમાં

૨

આવે કદી મંદવાડ તો ઓષદ લાવે જઈ વાહાળી માંતા
અંન પાંણી સઉ-તજી કરે માંહરી રખવાળી માંતા
લાખો કષ્ટમાં લીએ પ્રેમથી મહને તું સંભાળી માંતા
સુખનો સમુદર-તુ છે પ્યારી માંહ ગુણવાળી માંતા

શેર

પ્રેમથી મુંજને સદા–ચાહનારી માંહરી માત છે
અતી સંકટોમાં સાહેતા–દેનારી પ્યારી માંત છે
મુંજ કારણે કેવી અરે–થઇ દુ:ખીઆરી માંત છે
લાખો કરોડો ગુણ જેહેનાં–એવી ગુણગારી માત છે
વાહારે ધાઈ સરવદા તું માંહારી લાખો દદ દુ:ખ કાંહાંનીમાં
ઓ મુંજ માંતા–ભુલું ગુણ તાહારા તો ધુળ જીંદગાંનીમાં

૩

દુ:ખ હરનંન વળી સુખ કરનંન છો સદા એ સુખદાતા માંતા
લાખો તમાંરા–ગુણો મનથી નહીં વીસરાતા માંતા
જંન્મ ધરી માંતાનાં ઉદ્રથી સદા કરૂં માંતા માંતા
નસરવાંન કહે–કષ્ટમાં દીએ મને સાહાતા માંતા

શેર

ભાઈ બંધ અને બાપ સઉ–પરીવાર ખોટો હાલનો
સાચો જો પુછો પ્રેમ તો–માંતાનો બાલે બાલનો
તું ગાઇ લે પુરવીન સદા–આ છંદ નીરાલી ચાલનો
ડંકો છે ગાંમે ગાંમમાં– '**આદીલ**' તાહારા ખ્યાલનો
ભાગ્યશાળી માંતાએ જંન્મ મહને દીધો દીને યઝદાંનીમાં
ઓ મુંજ માંતા–ભુલું ગુણ તાહરા તો ધુળ જીંદગાંનીમાં

૪

બેહેરે–લંગડી

સમજ બાગનાં માલી ટાલી જંજાલી મધંનમાં રેહવા દે
છુ ગરીબ બુલબુલ–મહને સય્યાદ ચમનમાં રેહવા દે–ટેક
આવી વસંતી રૂત ખીલી ચો તરફ ગુલોની હરીયાલી
ઝાડો ઝાડ પર–ઝુલી રહી ફુલથી ભરી ડાલી ડાલી
મોર શોર ઘનઘોર કરે કીલકારો કરે કોયલ કાલી
મધુર મધુર ધુંન ગાય રસ ભરી હરેક પંખી આલી

શેર

મો,હીત મેનાં થઇ ગઈ–જોઈ મોંઘરા અને માલતી
કાબર કરે છે કીલોલ બહુ–ચકલી ચંમેલી ન્યાલતી
ચંપા ઉપર પોપટ ધુંમે–કેવડાને તુતીઓ બાલતી
ભમરા ગુલાબો પર ભમે–ચો તરફી નેહેરો ચાલતી
એવી ખુશાલીમાં તું બાગબાં દીલને અમનમાં રેહવા દે
છુ ગરીબ બુલબુલ–મહને સય્યાદ ચમનમાં રેહવા દે

જાઈ જુઇ એક તરફ ખીલી એક તરફથી સબજા હરીઆલા
ગુલે સનોબર-ગુલ છડી ખીલી રહયા ગુલમોર આલા
ઝાડો ઝાડની ડાલી ડાલીએ પાંન પાંન પર ગુલલાલા
ખીલી રહયા છે-સુરંગી દીલને ખુશ કરવા વાલા

શેર

સુરજ મુંખી ફુલ જોઇને-સકરાવો શુરવીર થઈ વયા
સેવટી ખીલી પુર બાહારમાં-સારસ ને પારસ જોઇ રહયા
તીતર કબુતરને હોંમા-સતકે કનેર ઉપર થયા
હંન્સા ને બગલા બાજ સઉ-મોહીત મંનથી થઈ ગયા
દયા કરી મુંજ ઉપર બાગબાં તું ગુલશનમાં રેહવા દે
છુ ગરીબ બુલબુલ-મને સઇયાદ ચમનમાં રેહવા દે

૨

ખીલી રહયો છે બાગ બાગબાં જરા તો જો તું આંખોથી
મન રનજંન છે-હરેક પંખીઓનું ફલ ફુલ લાખોથી
તરેહ તરેહનાં ઝાડો બાગમાં જુંમી રહયાં હર શાખોથી
પાન પાનને-હીલાવી રહયાં છે પંખી પાંખોથી

શેર

કેતકી ગુલદાવડી-વળી ફુલ ખીલ્યાં કપાસનાં
છે પારબતી અતી બાહારમાં-જેનો હીરામલ આસનાં
ઝાડો ઝાડ ઉપર કરે-પંખીઓ પક્ષીઓ વાસનાં
ચારો તરફ ઉડતાં દીશે-રંગેલાં રંગ વીલાસનાં
છોડી મને ફંનદાથી બાગબાં પુર જોબનમાં રેહવા દે
છુ ગરીબ બુલબુલ-મહને સઇયાદ ચમનમાં રેહવા દે

૩

સીતમ ન કર સઇયાદ માહરાં દીલનો અર્માંન નીકળવા દે
જંગલ ભરેલી-જાલથી જરા તો મુંજને ટળવા દે
સતકે પ્રાંણ માહરો છે ગુલો પર પ્રેંમ પ્રીતમાં પળવા દે
પ્રાણથી પ્યારાં-માંહરાં બાળકોથી મુંજને મળવા દે

શેર

ભુખ્યાં છે ત્રણ ત્રણ પોહોરનાં-બચાંઓ મારાં આય રે
જોઇ જોઈ રડતાં બાળકો-મમ પ્રાણ ઉડયો જાય રે
હાલ વાહળાં બાળનો-નજરોથી નહીં જોવાય રે
નાં માર નિર્દય થઈ મને-સઇયાદ તું હાય હાય રે
એક વાર બાળકોને મળવા દંમ મુંજ તનમાં રહેવા દે
છુ ગરીબ બુલબુલ-મહને સઇયાદ ચમનમાં રેહવા દે

૪

ખુદાને ખાતર છોડ મહને સઇયાદ હાત તુને જોડું
તાહરી જાલમાં–ફસીને જોયું નથી મેં દુખ થોડું
સંમજી વાત બુલબુલની કહે સઇયાદ તુને હુ નહીં છોડું
પકડી હાતમાં–એક ઝટકે તાહારી ગરદંન તોડું

શેર

એમ કહી ઉઠીયો અરે–સઇયાદ કરમા લઈ છરી
ખુંનખાર આંખ્યો જોઇને–બુલબુલની રગેરગ થરથરી
કીલકાર બાળકોનો સુંની–ધુજે આભ સાથે ધરતરી
સર જુદું ધડથી કીધું–માંરી હાય બુલબુલ ગઇ મરી
સદા રંગી મઝમુંન અયે "આદીલ" તાહારા સુખનમાં રેહવા દે
હુ ગરીબ બુલબુલ–મહને સઇયાદ ચમનમાં રેહવા દે

૫

બેહરે લંગડી.

સુનો પડી તું માના સ્થાનમાં નવ મહીનાં વેર ઝુલી ગયો
જંન્મ ધરીને–પછી કરતાનો કોલ કેમ ભુલી ગયો–ટેક
જેણે કીધું નવ માસ સુધી તાહારૂ પોશન ગર્ભવાસમાં
ફરતી ચોકી–ફરેશતાઓની મુંકી તાહરી પાસમાં
ઉંધો લટકતો પડયો હતો ત્યાં ભારે સંકટોનાં ત્રાસમાં
અંધકારમાં–તું રીબતો હતો અતી મન નીરાસમાં

શેર

લીધો ઉગારી બહુ તહને–તે માલેક અંધકારથી
છુટટો કીધો નવ માંસમાં–દોઝખના ઉંડા ગારથી
કેવો તહને બનચાવીયો–અંતરનાં દુઃખ બેંકારથી
લઇ લઇ જતન તને પાળીયો–કરતાએ હર પરકારથી
અંધકારનો તું પર પડેલો પરદો સેજમાં ખુલી ગયો
જન્મ ધરીને– પછી કરતાનો કોલ કેમ ભુલી ગયો

૧

જન્મ લીધો જગતમાં તેવારે તને કશું નહીં ગ્નાન હતું
કયાથી તું આવ્યો–અને કયાં જશે તેનું નહી ભાન હતું
કોણ માત કોણ તાત સમજવા મંન તાહારૂં અગ્નાન હતું
આં સ્રસ્ટીનો–કોણ કરતા તેહનુ નહીં ધ્યાન હતું

શેર

એ રીતે તું દેહ ધરી–અવતર્યો જગ સંસારમાં
નાં લક્ષ હતું કોઇ વાતનું–તાહારા પશુ અવતારમાં
પછી બાળપણ આવી ગયું–એમ કરતાં થોડી વારમાં
નાંચી કુદી મોટો થયો–તું તાહારાં કુલ પરીવારમાં

ગયું બાળપણુ આવી જવાંની અભીમાનમાં ફુલી ગયો
જન્મ ધરીને–પછી કરતાનો કોલ કેમ ભુલી ગયો
૨
થયો પછી મગરૂર જવાંનીના જોરે તું મંન મુર્ખ ગમાર
માંહારૂં માંહારૂં–કરી માયામાં ફસીયો અપરંમપાર
ભુલ્યો ગુંન મનથી ઇશ્વરનાં ફરીયો મદમાં સાંજ સહવાર
ગર્વ ગુમાંની–કરી થર્યો અભેમાની તું નીરધાર
શેર
મસ્તીમાં મસ્તાંનો બની–રહયો જવાંનીના તું જોરથી
ફર્યો લુટારાંઓ ડાંકુઓ–રાહમાંરૂઓ અને ચોરથી
કંઇકોને લટકાવી દીધા–તેં ફંન ફીતુરની ડોરથી
થઈ થઇને લડયો કાગ તું–કંઈ હંસથી અને મોરથી
ધર્યો ધણીનો ધાક ન હઇએ વિષ ઇંમરતમાં ધુલી ગયો
જંન્મ ધરીને–પછી કરતાનો કોલ કેમ ભુલી ગયો
૩
એંમ કરતાં કરતાં અંતે ભર જવાંની તાહારી ઢળી ગઇ
આવ્યો બુઢાપો–તો કાયા તાહારી ધુળમાં મળી ગઈ
લાગ્યાં દુઃખ પર દુઃખ બહુ પડવા સુખની ઘડીઓ ટળી ગઇ
કમ્મર તાહરી–ઝુલી વચમાંથી વાંકી વળી ગઈ
શેર
આંખોનુ ઘટીયું તેજ સઉ–વળી દાંતો મુંખમા નાં રહયા
તન પર કરચળીઓ વળી–ધોળા મોવાળાઓ થયા
સુખ દુઃખની સાથી સ્ત્રી ગઈ–વહુ દીકરી દીકરાઓ રહી ગયા
જે લાગા મારવા ઠોકરે–એવા ડાંમ દુઃખપર તેં સહયા
ગાન તાન જવાંનીનું ગયું વળી રાગ તારો ભુલભુલી ગયો
જંન્મ ધરીને–પછી કરતાનો કોલ કેમ ભુલી ગયો
૩
એવી તરેહ ઘડપણનું દુઃખ જોઈ જોઈને લાગો બળવાને
અઇરી અંદર–લાગો જવાંનીનો બદલો વળવાને
અંતે આવ્યો અંતકાલ કાલ આવી ઉભો તને મળવાને
જોર જુલંમથી–તે લાગો તાહરા પ્રાણને છળવાને
શેર
રે ! અંતે જીવ તાહારો લઈ ગયો–જમરો કરી જુલમાતજી
લાચાર થઇ તું ચાલીયો–ધરી છાતીપર બે હાતજી
જયાંનુ ત્યાં સઉ રહી ગયું–ના લીધું કંઈ સંગાતજી
જો લઇ ગયો તો લઈ ગયો–નેકી બદી બે સાતજી
"**આંદીલ**" કહે તું આવી જગતમાં ચાલી ચાલ ચુલભુલી ગયો
જંન્મ ધરીને–પછી કરતાનો કોલ કેમ ભુલી ગયો

બેહેરે લંગડી જરફી.

સર્વ બસ્તે કુસ્તીયાંનો—દીને માઝદીયશનાંનો
બાળક ઝઇફોને જવાંનો—સુનો કાંન કરી
કોમની કીર્તિ—બચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી—ટેક
સાલ ઓગણીશસો અઢાર—માંસ એપ્રીલની સહવાર
દીવસ હતો શુક્રવાર—તારીખ ઓગણીસમીને દંન
કોમને માથે--એકાએક આવ્યું બલાનું ચઢી વિઘંન
જુઓ ખાંનદાંની પુતરી—કેવી સાલેસ, સાડી, સુતરી
શાહી સીરી પરથી ઉતરી—ભુલી ભાંન તદંન
કોમી રીવાજે—મારી ઠોકરે કીધાં જુદદીન લગંન

શેર

કેવો ખ્યાલ મનમાંહે કીધો—જેંણીએ પર આધીનનો
ઉંચ કોમ થઇ પરણી ગઇ—લઇ હાથ એક જુદદીનનો
લખ્યો વિધાતાએ લેખ હતો—એવોજ ભાયગ હીનનો
જેથીજ ગઇ સાંયો તજી—આય માઝદીયશની દીનનો
સમજો સરવે નર ને નારો—યકીનદારો દીનદારો
લેખ છઠીનો એ ખારો—યારો સુનો જરી
કોમની કીર્તિ—બચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી

૧

છોડયાં માંના પિતા મુંબી—નામી પઇસે ટકે સુખી
થયાં દીલ જેઓનાં દુ:ખી—ભુલ્યાં ભાંન અતી
ધર્મ ગતીને—વિસારી બેઠી નારી મન મઘંન થતી
બની જાતે ઉંચ કુલ—કેવી કીધી ભારે ભુલ
સાંયો તજી માયા કુલ—ગઇ, ફરી મતી
ગતી થશે શું—કીધો નહીં ખ્યાલ તેનો કાંઇ એક રતી

શેર

માંબાપની સાંમે થઇ—શેવટ સુધી પુર હાંમથી
છોડી ધર્મ બાપીકો બુલંદ—અંજાણ નહી પરીણાંમથી
ચાલે સખાવતો લાખોની—ખાંનદાંની જેનાં નાંમથી
બળે દાઝ હઇએ કોમના—તેની બેટીનાં આ કાંમથી
બનાંવ બન્યો કેવો આંય—જોતાં જોવાયો ન જાય
કોમ લાગણી દુ:ખાય—વાગે ગમની છરી
કોમની કીર્તિ—બચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી

૨

પાક ઝરથોસ્તી દીન—જેનો પાયો છે સંગીન
બારીક બાળથી યકીન—જાણો ધર્મ ખરો
હમદીનો થઇ—સદા હઇયામાં દાજ ધર્મની ધરો
ચાર દાહાડાની ઝીંદગાની—આખર છે આ દુન્યાં ફાંની
શેવટ મુસાફરી છે ત્યાંની—જેનો ખ્યાલ કરો
ધર્મનો ડંકો—ગજાવા હાંમ ધરો સઉ નાર નરો

શેર

પણવા નરો લાગ્યા પ્રથંમ—અતી હર્ષે જુદદીન નારથી
જે માટે જગડાઓ થયા—સરકારથી દરબારથી
વાળેલા કોઇ વળ્યા નહીં—અને ચાલ્યા બે દરકારથી
જે જોઇ હવે ચાલી નારીઓ—કંઇ જુદદીનો ભરથારથી
જુદદીનોથી જેઓ ગઇ—કયાં તેઓ સુખી થઇ
દુ:ખના ડુંગર માંથે લઈ—ગઈ જીવતી મરી
કોંમની કીર્તિ—બચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી

૩

ચેતો ચેતો માંને બાપો—બોધ બેટીઓને આપો
છાપ નીતી કેરો છાપો—ભીરો હઇયે હાંમ
ધર્મનું શીક્ષણ—પ્રથમ બેટા બેટીને દીઓ તમાંમ
ચેટક નોવેલના છોડાવો—શાહનામાઓ વંચાવો
કયાંની કીર્તિઓ સમજાવો—નાં રહો બેફાંમ
કાબુ ધરાવો—ના રાખો છુટાપણાંની ઢીલી લગાંમ

શેર

માબાપ બેટીઓ તણાં—છતી આંખે અંધાં થાય છે
છુટાપણું દઈ દઇ જુઓ—પાછળ કેવાં પસતાય છે
બેટીઓ બેટાઓ વળી—જ્યાં મન ગમે ત્યાં જાય છે
દોઝખનાં ઉંડા ગારમાં—યાંહોંમ જઈ અટડાય છે
એવી ફીસ્યારી નકાંમી—ટુંકે દેતાં નથી ડાંમી
એ છે માબાપોની ખાંમી—રાખજો ખાતરી
કોંમની કીર્તિ—બચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી

૪

જુઓ બાનુઓ અસલની—કયાંની સાસાંની નસલની
નિતીવાંન પુર અકલની—જેનું સમજો બયાંન
બેટી ગઝદમની—હતી ગોર્દાફરીદ કેવી હીંમતવાંન
હારી સોહરાબથી ગઈ—છટકી કોલ લગનનો દઈ
જઈ કીલામાં છુપઈ—બોલી સાંભળ જવાંન
હું છું ઇરાની—અને તું કોંમનો તુર્કી છે પહલવાંન

શેર

આસમાંન ફરતું આં કદી-ઉંચેથી જો નિંચે પડે
યા પાણીબી દરીયાવનાં-પાહાડોની ટોંચે જઇ અડે
આફતાબ અને માહતાબબી-કદી સાંમ સાંમા થઈ લડે
તોપણ સીરી જુદદીનની-એક કયાંની અબળા ના ચડે
ધન્ય "આદીલ" એવી નારી-કુળને તારનારી તરનારી
નિતી રીતી વારી ભારી-તેજ સતી ખરી
કોંમની કીર્તિ-બચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી

૫

બેહેરે ગરબી-ખયાલે ફીરદૃસી તુસી

શ્રોતા જણુરે !-સમજો આજ સુવાંણી-કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી-ટેક
શ્રી ઈરાંન વચ્ચેઝ-ખોરાસાનની અંદર-છે કસબો તુસ જગ જાહર
જયાં જન્મ લીધો-ફીરદોસીએ બરતર-ભાગ્યશાળી માતાને ઘર
જન્મીને કીધો-નાંમનો ડંકો અંમર-પામ્યો ઈલ્મીયતના ગોહર

જુલ

શાઅરીમાં પુરવીન થઇને-તુસથી ગઝનીમાં જઇને-રહયા નામ યઝદાનું લઇને
સમજો તો ગુની-વાતો આંયે પુરાંણી-કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૧

ફીરદોસીનો-જન્મ થયો કહુ જયારે-જોયો ખાબ પિતાએ ત્યારે
ચઢી બાંમ ઉપર-જન્મ થતાંને વારે-પશ્ચિમે બુમો બહુ મારે
પડઘા જેનો-પડયો બાજુ ચારે-ઉઠયો તેવોજ સહવારે

જુલ

હતો શએખ નજીબુદદીન-જોનારો નઝુમ પર્વીન-તેને પુછયું થઇ આધીન
જોઇ ખાબ એવો-મુંજ તબીયત અકલાંણી-કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૨

કહે નજીબુદદીન-માંહા કવિ એ થાશે-દુન્યામાં નામ રહી જાશે
એની કવિતાની-કીર્તિ બહુ પંકાશે-હરફતે કેશવર ફેલાશે
ભલભલા કવિ-એના ચરણ પર ધાશે-શાંહોબી જેના ગુન ગાશે

જુલ

થયો પીદર એ સમજી રાજી-થઇ મનને ખુશાળી ઝાજી-ઉમીદે દીલી થઈ તાજી
કીરતાર તણી-કળા ન કોઈથી કળાંણી-કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

તુસમા હતો–અમીર ખોરાસાંની–જેનો બાગ હતો નુરાંની
તે બાગનું નામ–ફીરદોસી લાસાંની–કહું જેની નામ નિશાંની
ફીરદોસીનો–પીદર હતો જે ગ્નાંની–તે કરતોતો બાગબાંની

જુલ

ફીરદોસી નાંમ તે કારણ–ફીરદોસીએ કીધું ધારણ–સત કહું સુનો સ્રોતાજણ
આંય વાત ખરી–કોઈથી નહીં અંજાણી–કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૪

અહેવાલ હવે–કહુ ગઝનીનો સારો–દઇ કાન સુનો નર નારો
સુલતાંન જેનો–હતો માહમુદ ન્યારો–ઇન્સાફી દાદ લેનારો
હાતમ દીલનો–સખાવતો કરનારો–રઇયતની આંખનો તારો

જુલ

મશહુર રાજ્યની ગાદી–જગજગે હતી આબાદી–નાં હતી ઝરા બેદાદી
એક જગે પીતાં–વાઘ અને બકરી પાંણી–કહુ ફીરદોસીની કાહાંણ।

૫

એવો રાજ્ય અમલ–હતો અદલ બહુ ભારે–સુખ શાંતી હારે હારે
રાજ્યના કવિ–સાત હતા દરબારે–કોણ કળા જેની વિસ્તારે
શાહાની નઝદીક–પહડતા શએર જેવારે–શાહ ખુશી થતો તેવાર

જુલ

ઉનસરી ફરરોખી શાઅર–ઝીનીને અસ્જદી માયર–પાંચમો મનજનક ચાતર
છટ્ઠો ખુરરમી–ને તરમદી ગુણખાંણી–કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૬

એવી વાત આવી–ફીરદોસીને કાંને–મનસુબો કીધાચ સુલતાંને
અસ્લી શાહો–તણું લખાવું જ્યાંને–કવિતામાં, કુલ જગ જાંને
ત્યારે ફીરદોસી–આવ્યા ગઝની મ્યાંને–સંગ કીતાબ લઇ બાસ્તાંને

જુલ

મળી કવિ જણો દરબારી–કીધા વાદ વીવાદો ભારી–પણ ગયા અંતમા હારી
જેનાં ગ્નાંન ગોહર–લીધાં અતિ પીછાંણી–કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૭

એક બાગ હતો–ગઝની શેહેરમાં સુંદર–ત્યાં આવી પુગો સુખનવર
જ્યાં ઉનસરીને–ફરરોખી અસજદી નર–બેઠાતા બાગમાં હાજર
ફીરદોસીને–જોઈ એક બોલ્યો બેડર–એને કાહાડો મારી બાહર

જુલ

ઉન્સરીને મન નહીં ભાવી–એ વાત પસંદ નહીં આવી–ત્રીજાએ તાલ લગાવી
ત્રણ કાફીઆની–બએત કહી એક નાહાંણી–કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૮

ચું આરેઝતો - મહા ન બાશદ રઓશંન- એમ બોલ્યો ઉન્સરી પાવંન
માંનીન્દે રોખ્ત-ગુલ ન બુવદ દર ગુલશંન- ફરરોખીએ કીધું સાધંન
મેઝગાંનત ગુઝર-હમી કુનદ દર જઓશંન- અસ્જદીએ બાંધ્યું બંધન
માંનીન્દે સનાં- નેગેવ દર જંગએ પઅશંન- બોલ્યો ફીરદોસી એ ધંન ધંન

જુલ

આં જવાબ હાજર જોઇ-લજવાયા તેઓ સઉ કોઇ-ગયા ફીરદોસીપર મ્હોઇ
ચુંમવાને કદમ-કીધી ન આણાકાંણી-કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૯

ફીરદોસીને-સોંપ્યું કામ કવિતાઇ-જોઇ શાહે તેની સરસાઇ
પાસે મેહેલની-જગા દીધી મળકાઇ-કીધું કામ શુરૂ હરખાઈ
હર દીવાલો પર-તરેહ તરેહની લડાઈ-ચીતરાવી ખુબ સવાઈ

જુલ

ત્રીસ વરષો સાંજ સહવાર-રંજ વેઠી અપરમપાર-લખી બએતો સાઠ હઝાર
ઝહેંમત ખેંચી-શુભ ઉમેદો આંણી-કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૦

એક પુલ તણી-તુસમાં હતી ઝરૂરત-પડતી જે વિનાં મુસીબત
ફીરદોસીનાં-દીલની હતી એ ચાહત-કે યારી દીએ જો કીસમત
ને મળે ઈનાંમ-માહમુદથી બાહુરમત-તો ટાળું હું સઉની આફત

જુલ

હતી મનની ઉમેદો કેવી-બસ કીર્તિ પાંમી લેવી-જેથી રંજ ખેંચી એવી
કેવી દરદરની-ખાક જેને લઇ છાંણી-કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૧

શાહાનામાને-તમામ જ્યારે કીધું-અમરતનું પ્યાલું પીધું
પછી દરબારે-ચાલુ મુકયું સીધું-શું જ્ઞાનના મોતી વીધું
જઇ શાહ પાસે-નમન કરીને દીધું-સુલતાંને માનથી લીધું

જુલ

લઈ તમામ વાંચી જોયું-દીલ માંહમુદશાહનું મ્હોયું-ઝટ મન મોતીમાં પોયું
એકક બએતો-અનમુલ ગોંહર જાંણી-કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૨

એક વેલા દીઠો-સ્વપનામાં ફીલતનને-તાજોનાં વાલી તેહમતનને
લઈ તીરો કમાંન-આવેચ સજી બદનને-ફીરદોસી કરેચ નમનને
જેની સલાંમ લઇ-હસી રીઝાવેચ મનને-ફરી તુરંત કરે છે રૂદનને

જુલ

એમ કેહવા લાગો રૂસતમ-દઉં બદલો કંઇ ઝયાદા કમ-પણ અશકત છું હું એકદમ
શું કરૂ નથી - રહી મારી ઝીંદગાંણી - કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૩

એક દેવ હતો – દેતો સઉને ડાંટી – જેની મેં ગરદનને છાંટી
તેનાં ગળાં તણી–સાંકળને લઈ સાંટી–ચાહયું ન લેવા મુંજ પાંટી
લે જઇને ખણી – તે ઉપરની માંટી– જેને રાખી છે મેં ડાટી

જુલ

એમ કહીને ફેંકયો તીર – નાં ધરી જરાબી ધીર – ધંનધંન રૂસ્તમ શુરવીર
જાગ્યા ફીરદોસી – તો નહીં નાંમ નિશાંણી – કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૪

તે જગે થયું – શાહાનું એક દી જાવું – વરણુન જેનું સમજાવું
ફીરદોસીએ – ધાર્યું ખાબ સુનાવું – કહી અયાઝને સંભળાવું
સમજીને અયાઝ – કહે સેહેલ છે થાવું – જો હશે ખુદાનું ચ્હાવું

જુલ

ફીરદોસી કહે તું સાંભળ–કર વાત શાહની આંગળ–કહે રેહેશે નાંમ તુજ પાછળ
શાહા નાંમથી હયાં – બાંધ્યે મેહેલ સુલતાંણી – કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૫

માહમુદશાહે – મરઝી જે દેખડાવી – ત્યારે માટી પેલી ખણાવી
ખણતાં માટી – મળી સાંકળો ઠાવી – શાહ કણે મુકા જે લાવી
ત્યાં ઉભો અયાઝ–શાહને અદબ બજાવી–પેલા ખાબની વાત જણાવી

જુલ

શાહ બોલ્યો થઇ ખુશહાલ – દઇ દીઓ એ બક્ષીસ માલ – ફીરદોસીને તતકાલ
હકદાર તેને – લીધો મનમાં થાંણી – કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૬

ફીરદોસીની – પાસે ઉભા લઇ જઇને – સઘળાઓ રાજી થઇને
વેંહેચી દીધો – ફીરદોસીએ લઇને – સઉ કવિજણોને દઇને
એક દીરંમ તલક–લીધું નહીં લલચઇને–દઇ દીધી પઇએ પઇને

જુલ

ધંન એવો દયાનો દાતા–ધંન જેની જણેતા માતા–ગુણ જેનાં નહીં વીસરાતા
કવિઓનો કવિ – થઈ ગયો નર સએલાંણી – કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૭

મયેમંદી હતો–વઝીર રાજ્યનો સ્યાનો–જેને હુકમ થયો એ શાહાનો
એકક બએતે – એક મેસ્કાલ સોનાનો – ફીરદોસીને દેવા જાનો
જે સીકકો હતો – સાડાચાર માષાનો – સમજો સ્રોતા ગુનવાનો

જુલ

શું વઝીરે જાલ બીછાવી – ફન ફીતુર ખુબ લડાવી – શાહને દીધો ભર્માવી
કેવી કીધી રે ! – જાંણી જોઇને હાંણી – કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૮

સોના બદલે – સીકકા ચાંદીના મેલી – શું દગાની બાઝી ખેલી
વીસ વીસ હઝાર–ની કીધી ત્રણ ઠેલી – મોકલાવી વેહેલી વેહેલી
જોઇ સાઠ હઝાર–દીરંમ ચાંદીના કેલી–ફીરદોસીની મત થઈ ઘેલી

જુલ

તે ત્રણે ઠેલીઓ લીધી – એક હમાંમમાં દઇ દીધી – એક ભેટ અયાઝને કીધી
ત્રીજીની કીધી – શરબત પીને ઉજાંણી – કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૧૯

નામું લખ્યું – ફીરદોસીએ પોતે – કંઇ સખુન ઝયાદા કોતે
જો શાહાનો પીદર – પાદશાહ ગર હોતે – તો તાજ મારે સર પોતે
રાંણી હોતે – શાહાની માના જો તે – તો મને સોનામા ઓતે

જુલ

લખી નામું રાતો રાત – દીધું અયાઝની સાત – વીસ દહાડે હાતો હાત
દઇને કેહેજે – મોંકાંણ જે મંદાંણી – કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૦

ગઝનીથી "હરી" – નિકળી ગયા કંટાલી – ત્યાંથીબી 'તુસ" ગયા ચાલી
ગયા "તબરેસ્તાન"–ગરદીશનો રંગ ન્યાલી – પી શરાબે ગમની પ્યાલી
"કોહેસ્તાંન" ગયા – લઈ બેઉ હાથો ખાલી – નહીં ખુદા સીવા કોઇ વાલી

જુલ

ગયા "માઝંદરાં" નાશાદ – ત્યાંથીબી ગયા "બગદાદ" – જયાં લીધી ખલીફે દાદ
જે ખલીફ હતો – દયા મયાનો દાંણી – કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૧

દઇ માંન અતી – ખલીફે રાખ્યા પાસે – સઉ પુછી વાત ખુલાસે
દઈ સધીયારો–કહયું ખુદા જો ચ્હાસે – તો વિઘન બધાં વિખરાસે
મેહેરબાંન ખુદા – હશે જો તારી વાંસે – તો સઉ શતરૂ પસ્તાસે

જુલ

એમ કહી ધીરજ બહુ આપી–ફીરદોસીની રંજો કાપી–ધન ખલીફ માહા પરતાપી
એ વાત નહીં – રહી માંહમુદથી છાંણી – કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૨

નામુ લખ્યું – ખલીફ ઉપર શાહે – શાહોની રસમને રાહે
ફીરદોસીને – મોકલ મુંજ દરગાહ –જો ભલું અગર તું ચાહે
અપમાંન કીધુંચ – માહારૂ એ ગુમરાહે–આગ ઉઠે છે તનની માહે

જુલ

જો પડશે એમાં ફેર – તો જાંણ વરતશે કેહેર – બગદાદનું સારૂ શેહેર
ફીલોનાં પગે – કરશ જેની ધુળધાંણી – કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૩

નામું વાંચી–લીધો ન પલનો વિસાંમો – મોકલાવ્યો જવાબ સાંમો
તે જવાબમાં–કહયું **અલમ વ સલામો**–જે ભેદી હતા કલાંમો
વાંચી માંહમુદ – લજવાઈ ગયો નકાંમો – એલચીને દીધાં ઇનાંમો

જુલ

સાઠ હઝાર દઇ દીનાર – ઉંટોઓ લાધ્યાં બાર – મોકલાવ્યો ગંજ અપાર
માંફી માંગી – ગુન્હાં પોતાનો માંણી – કહુ ફીરદોસીની કાંહાણી

૨૪

તુસની બઝાર – ફીરદોસી નાંમેવર – ફરતાતા સમજો દીલબર
જયાં બાળક એક–ગાતો બએત ખરેખર–ફીરદોસીની કહેલી નાદર
જો શાહાનો પીદર–હોતે શાહા દીલાવર–તો મુંકતે તાજ માહરે સર

જુલ

એ સમજી ખાધાં ચકકર–આંખોમાં આવ્યાં તંમ્મર–યાદ આવ્યાં દુ:ખો બદતર
એકયાસી વરસ – છોડી દુન્યાં ફાંણી – કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૫

તુસમા ફરતાં–ખોયો પ્રાંણ ગમગીં થઇ–જયાં ગંજ પુગો શાહાનો જઇ
"તીબરાંન" શહર–ગયા ખઝાનાને લઈ–ફીરદોસીની પછએ પઇ
જયાં ગમથી ભરી–કેવી વાત બની ગઇ – માતમની ઝડીઓ વરસઇ

જુલ

એક દરવાઝેથી જયાર – ચાલ્યાં ઉંટ હારો હાર – બીજા દરવાઝા બાહાર
લાશે ફીરદોસી – ધુંમથી નિકળી રૂહાંણી – કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૬

લાશ ઉપર નમાંઝ–પહડવા શેખ નહીં આવ્યો–લોકોએ ઘણો સમજાવ્યો
અંતે તે પર – ખાબનો ગલબો ફાવ્યો – લઇ હાથ દાંતમાં ચાવ્યો
શું મોજેઝો – માલેકે બતલાવ્યો – કે ઇમાન તે ઝટ લાવ્યો

જુલ

બેહેસ્તમાં દીઠો છે વસ્તો–ફીરદોસી તુસીને હસ્તો – માંથે તાજ કંમર કસ્તો
તખ્તે યાકુત – પર સુરત સોંહાંણી – કહું ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૭

દોડી કબ્ર ઉપર – ભણી નમાઝો હોંસે – જોઈ ફીરદોસી ફીરદોસે
જેવાં બીંજો – જે જણ જાતે બોસે – ફળ ઝરૂર તેવાં જોસે
રાહે નેંકી – ઉપર જે જંણુ મ્હોંસે – તે બેહેસ્ત કદી નહીં ખોસે

જુલ

હીજરી ચારસો અગ્યાર – ફીરદોસી ફુલ ગુઝાર – થઈ, ગયા બેહેસ્તને દવાર
બાગે બેહેસ્તની – કીધી જેણે કમાંણી – કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૮

હવે દીનદારો – બસ્તે કુશ્તીયાનો – સઉ દીને માઝદીયશનાનો
મુવો દેશ ઇરાંન–જીવતો કીધો સતમાનો–જાણો કુલ તમે ઈન્સાનો
ફીરદોસીનાં – લાખો લાખ અહેસાનો – માનો સઉ ઝઈફ્ જવાનો

જુલ

કરો દીલથી જેની યાદ – બહેસ્તમાં જેનું રૂહ શાદ – રાખે યઝદાં આબાદ
ગાય **"આદીલ"** રે! – કીર્તિ જેની વખાંણી કહુ ફીરદોસીની કાહાંણી

૨૯

બેહેરે–શીકસ્તા.

શું લાવ્યો સાથે શું લઈ જશે નર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
ધરે કદમ તો અશોઇ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
અતી છે ભેંકાર ભવનો સાગર કઠણ છે તરવાનું જેની અંદર
ખડક ગુનાહોના છે ખરેખર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
છે તનની તકલીદી કીશ્તી આંખર લગાડ નેકીનું જેમાં લંગર
છે આબ નિચે ને આભ ઉપર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
છે કીશ્તી ડુબવાનો હર પલે ડર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
ધરે કદમ તો અશોઈ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર

૧

આવે છે વંટોળીયાઓ ભેંકર ને કેવાં ખાએ છે પાંણી ચકકર
જો! સાંમે આવેચ બરફના ડુંગર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
થયો છે કીસ્તીનો નાંખુદા ગર તો ઉંઘ લેવાથી પાછો તું ફર
ન બે ફીકર થઇને રેહેતો રજભર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
છે કીશ્તી નિચે ખડકના પત્થર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
ધરે કદમ તો અશોઇ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર

૨

ઝરીઓ વરસે છે કેવી ઝરમર ને વિજ ચમકે છે શું કડાકર
ધનન ધનન ગરજે આભ ગરરર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
ફેલાયો અંધકાર આવે તમ્મર કસીલે અયે નાંખુદા તું કમ્મર
તોફાની બન્યો છે ભવ સમુંદર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
ન ઓઢ ગફલતની મોંઢે ચાદર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
ધરે કદમ તો અશોઇ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર

૩

ચઢાવ સઢ સત્યતાનો સુંદર ડુબાડી કીસ્તી નહીં ડુબી મર
હલેસાં નેકીના મારીને તર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
ઉમેદ તરવાની હોય તુંને ગર તો માલ કીસ્તીમાં નેકીનો ભર
થશે તે યઝદાન તાહારો રહબર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
કહે છે **'આદીલ"** સમજ કવેસર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
ધરે કદમ તો અશોઇ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર

૪

બહર--તમાશાની

સમજ કાચી કાયા – કાયાની શું માયા ટેક
માટી પવન પાણીને અગન એ ચારો શરીરનાં પાયા
જેમાં આતમાંને મેલી – ઉભી કીધી આ હવેલી – ત્યારે માણવી તમે સરજાયા
ફાંની જગમાં આયા–કાયાની શું માયા

૧

કાંમ ક્રોધ મદ મોહ લોભ એ પાંચો ભુત પંકાયા
જેની જાલ વિકરાલ – કરનારી છે પાયમાલ – કેમ જેમાં તમે સપડાયા
ફરી ઝત્તર છાયા – કાયાની શું માયા

૨

કામને વશ થઈ થઈ કાંમી કેમ કામમાં પછડાયા
દેહે તાવી નાંખી સારી – બની દુરાચારી ભારી – પાછળથી પસ્તાયા
કામી થઇ કસ્તાયા – કાયાની શું માયા

૩

ક્રોધ ધરી કારમો ક્રોધમાં ફુલ જેવા કરમાયા
દુખી હાથે કરી થયા – જેવા આયા તેવા ગયા – ત્યાં પુછે સાથ શું લાયા
તેવારે શરમાયા–કાયાની શું માયા

૪

મારૂં મારૂં સઉ કહી માંણવી મદમાં મચકાયા
જો કહો મારૂં મારૂં – તો બતાવો શું તમારૂં – છે વ્રથા જગતની દાયા
આંધળા થઇ ધાયા–કાયાની શું માયા

૫

જોઈ જોઈ જગની માયા કેમ મોહોમાં મળકાયા
ભુલી પ્રભુ નાંમ પ્યારૂં–આં તો મારૂં આં તો તાહારૂં–એમ કહી કહી છલકાયા
ભરમમાં ભમાયા–કાયાની શું માયા

૬

ખુબસુરત દ્રવ્યની મુરત જોઇ લોભે લલચાયા
તજો ભએભીત લોભ – નથી લોભ તણો થોભ – કેમ લીંન બની લપટાયા
બની સ્યાનાં ડાહયા–કાયાની શું માયા

૭

પાંચો ભુત વશ કીધા જેણે તે ધંન્ય સતીનાં જાયા
ગ્નાંની કહે નસરવાંન – ખરેખરા ભાએગવાંન – પ્રભુનાં પ્રેમી પરખાયા
કહે "આદીલ" કવિરાયા–કાયાની શું માયા

૮

બહર આસાવરી.

સુનો સઉ બસ્તે કુશતીઆંન – દીને માઝદીયશનાંન ટેક
માહ મુંબારક આંવાં આજે – અને છેં આંવાં રોઝ
શુભ જશનમાં શાંમેલ થઈ થઇ – દીલથી બનો દીલસોઝ
થશે કુલ મુશકીલો આસાંન – દીને માઝદીયશનાંન સુનો

૧

આંવાં ઇઝદ છે અહુરાની શકતી – જાંણો તમે નર નાર
જેણે કીધી એક ચિતથી ભકતી – તેનો સફળ સંસાર
ધરો જે પર શ્રોતા જણ ધ્યાંન – દીને માંઝદીયશનાંન સુનો

૨

આંવાં અર્દવીશુર બાંનુ છે – સઉની દાદ લેનાર
જેણે આરાધી તેની કીધી કુલ – ભલી મુરાદો પાર
એવું છે પેગમબરી ફરમાંન – દીને માંઝદીયશનાંન સુનો

૩

દેવો દરૂજો પાપી પલીદો – રાખે છે સઉને દુર
કષ્ટોને કાપે ને સુખ આપે – ઝરથી કરે ભર પુર
જેમાં શક નહીં સમજે ઇન્સાંન – દીને માંઝદીયશનાંન સુનો

૪

તનથી મનથી જાનો જીગરથી – ધરો બંદગી પર ભાવ
ભવનાં સમુંદરથી આ તનની – પાર તેરવશે નાવ
થશે "**આદીલ**" રાઝી યઝદાંન – દીને માઝદીયશનાંન સુનો

૫

બહર બેહાગ

સપુતો કલજુગનાં કેવા
માત પીતાને તજી કરે ઇસત્રીઓની શેવા ટેક
તમુંને બચપંનથી પાળે
જીવની બરાબર જતંન કરીને તમને સંભાળે
તમો વીન ઘડી નહીં ચાળે
પટકી પ્રાંણ માંબાપો તમારાં સર્વે દુઃખ ટાળે
પ્રેમથી સુખી સદા ન્યાળે
જોઇ તમુંને દુઃખી તેઓ જીવ જીવતરને બાળે
જેનાં ઉપકારો છે એવા
માત પીતાને તજી કરે ઇસ્રીઓની શેવા

૧

ખોળે લઈ લઇને ખવડાવે
ખવડાવીને ખાએ હરખ હઇયામાં ઘણો લાવે
ચેંનથી તમને સુવડાવે
મળ ને મુંતરમાં સુવા તમારાં તેમણે બહુ ભાવે
કાંમ લાખો દુઃખ પર આવે
સદા તમારાં દુઃખમાં પોતાની રગેરગને તાવે
નથી એ ગુન જેવા તેવા
માત પીતાને તજી કરે ઇસ્ત્રીઓની શેવા

૨

કીધા પાળી પોશી નવ જવાંન
વેઠી દુઃખ માં બાપે તમુંને ગણ્યાં પ્રાંણ સમાંન
ગીરેનું ખરચીને ધંન ધાંન
આપી કેળવની કીધા તમુંને જ્ઞાંની ને ગુનવાંન
ઉંમરમાં આવ્યા તમે દીલજાંન
કરી જાંન કુરબાંન હવે દેઓ મા બાપોને માંન
શીખો કંઇ માંન પાંન દેવા
માંત પીતાને તજી કરે ઇસ્ત્રીઓની શેવા

૩

હવે થઇ લગંનની તઇયારી
જોઇ જોઈ પરણાંવા તમુંને રૂપવંતી નારી
ઉમેદો પુરી કીધી સારી
તમને પરણાંવીને ગયાં માંબાપો પરવારી
આવી ઘરમાં વહુજી પ્યારી
સાસુ વહુમાં પછી ઓહાકી જંગ મચ્યો ભારી
છાજીઆં વહુ લાગી લેવા
માંત પીતાને તજી કરે ઇસ્ત્રીઓની શેવા

૪

ખોટી સંમજાવે ધણીને વાત
મને પીઅર મોકલી દેઓ ધણી હું નહી રેહવાની સાત
જુલંમ કરે સાસુ દાહાડો રાત
બાપ તમારો બકરાં જેવો માંએ ઘણી કંમજાત
કરશ હું માહરાં જીવની ઘાત
સંમજી મહંમની વાત લીધો જાંગલાએ બગલમાં હાત
ચાલીઆં પછી જુદાં રેવા
માંત પીતાને તજી કરે ઇસ્ત્રીઓની શેવા

લીધુ એક ભાડે ઘર ન્યારૂ
માંબાપોથી જુદાં રહયાં દેખડાવી મુરત સારૂ
સવા મણ તેલે અંનધારૂ
મણ મણ મેસે કીધું ધણી ધરીયાંણીએ કારૂ
ઉંધું વળ્યું ગુંનનું ગારૂ
નસરવાંન કહે વધુ હાલ શું આગળ વીસ્તારૂ
થાઓ તમે "આદીલ" નાં જેવા
માંત પીતાને નમી નમીને કરો તેની શેવા

૬

બહર છોટી.

શુભ માંહ મુંબારક દેહ જશનનો આજે
કરો બંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે ટેક
હર હાલ કદમ બંદગી ઉપર ધરતા રહો
શાંમીલ જશનમા થઇ સુખએ કરતા રહો
કરી બંદગી પાર ભવ સાગરની તરતા રહો
હંમેશ હાંસીલ સવાબને કરતા રહો
બંદગીથી બેહેસ્તમાં બંદો ખુબ બીરાજે
કરો બંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે

૧

બંદગી છે બેહેસ્તનો ખોરાક સમજો ભારી
બંદગીને સમજજો ગુરથમાનની બારી
બંદગી છે કુલ બંદાઓનું દુઃખ હરનારી
બંદગી છે મીનોઇ જેહાનનું સુખ દેનારી
બંદગી વિન બંદો ખુદાની સનમુખ લાજે
કરો બંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે

૨

બંદગી રચની કરવી એક ચિતની જે છે
બંદગી સઉથી ઉ-તમમા ઉ-તમ તે છે
બંદગી બંદાને બહીસ્તનું સુખ દે છે
બંદગી આફતથી સદા બચાવી લે છે
બંદગી વિન બંદા બીજું કશું ના છાજે
કરો બંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે

બંદગીથી ખુશ રહે છે બંદાઓનું દીલ
બંદગીથી ખુદા દુર કરે છે ભારે મુશ્કીલ
બંદગી બંદાની કરેચ મુરાદો હાંસીલ
બંદગીથી ચિનવદ પાર તું કરજે "આદીલ"
શાહાદીન ખ્યાલ તું ગાય તો એવા ગાજે
કરો બંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે

૪

બેહેરે લંગડી જરફી–ટાવરનો ખ્યાલ

સમજો સર્વે નરને નારો – સમજી મન ધારો વિચારો
ગમથી ભર્યો મારો ન્યારો–ખ્યાલ સમજાવું જબુન
ધોળે દહાડે–થયાં ટાવર પર એ સતીઓના ખુન ટેક
સાથે નીકલી ફરવા કાજ – સજી સત્યતાનો સાજ
જાણ્યે ટાવર જોવા આજ – એમ મન ધારી
ખરી બપોરે – ચઢી ટાવર પર બેહુ અબળા નારી
ઘરથી ખેંચી લાયો જમ – લીધા પલવારમા દમ
ઘેરો ઘેર મચી માતમ – જગમા સારી
વિજળી વેગે – પડી ગઇ સઉને ખબર ભયભીત ભારી

શેર

એક ગોદરેઝી અને – બીજી કામ દીન ખાનદાંનની
હાંણી અતીશે થઇ ગઇ – બેહુ અબળાઓના જાંનની
પતીવર્તા પુત્રીઓ સતી–અતી પાક હતી દામાંનની
વિનમોતે મારી ગઇ અરે–મરજી જેવી યઝદાંનની
બેહુ સતવંતી જવાંન – પાક બચાવા દામાંન
કીધા પ્રાંણને કુરબાંન – શું શું ગાવુ જેના ગુન–ધોળે દહાડે

૧

એકનુ નામ પીરોજબાઇ – બચુબાઇ બીજુ ભાઇ
બેહુ નરન ને બોજાઇ – કરી મનથી વિચાર
એકક ઉપર – નખાવી લાજ બચાવી અપરમં પાર
સારી આલમના લોક – સમજી રડે પોકેપોક
ધરી બેહુ સતીનો શોક – કરે ગમનો પુકાર
આગળ પાછળ – લાશો બેહુ પતીવર્તાની ચાલી યાર

શેર

હાયહાય જંમ ખ્વારી કીધી–આ કેવી અબલા નારની
લઇ પ્રાણ બેહુના તું ગયો – દરઘાહમા તે દાદારની
દરકાર સતીઓએ ના કીધી–જીવની કુતુંબ પરીવારની
અશમત બચાવી રાહ લીધી – તે દાદગરને દવારની
હાય સતી હીંમત ધારી – પ્રાંણ થકી ઇઝત પ્યારી
ગણી સ્વર્ગે બેહુ સીધારી – બોલી એક નાં સખુન–ધોલે દહાડે

૨

પોંચી ખુનનો ખબર – ગલી ગલી ઘરો ઘર
કોપ કર્તાનો ઝબર – થયો વર્તી રહયો ત્રાસ
હાય ખુનીઓ – કીધું સતવંતીઓનું સત્યાનાસ
ધાક ધરીના યઝદાંની – કીધી બેહુ જીવોની હાંની
લાંનત લીધી કુલ દુન્યાંની – નહી કીધો કાંઇ કયાસ
કયાંમતને દીન – શું દેશો જવાબ તે યઝદાંની પાસ

શેર

બદકારો મુંજીઓ ખુંનીઓ–જેમણે દયા આવી નહીં
લીધા પ્રાણ બેહુ સતીઓ તણાં–એકને બી બંચાવી નહીં
જયારે આ શુરવીર બાનુઓ – ખુનીઓ પર ફાવી નહીં
ત્યારે જાનથી જઇશું એવો–અંદેહશો મન લાવી નહીં
હાય હાયરે બદકારો – ખુની મુંજીઓ મકકારો
જીવથી મારી અબળા નારો – શું કીધો અવગુન–ધોલે દહાડે

૩

ડાકટર આવ્યો ત્યાં કોરોનર – જુરી ભરી બેહું લ.શો પર
ચીરી લાશોને ખરેખર–પુરી કરવા તપાસ
આંખોથી આંસુ–વરસાવા લાગાં જોઇ સઉ બેહુની લાસ
અબળાઓનું આ યકીન–જોયું આલમે સંગીન
તારીખ પચાસમીનો દીન–હતો ભયભીત ખાસ
સંન અઢારસો–એકાણું સનીવાર અને એપ્રીલ માસ

શેર

યા દાદગર રેહેંમા નઝર–સતીઓ ઉપર તેં નહીં કીધી
લાખો ઉમેદોની ભરી – આં બેહુને તેડી લીધી
પાપીઓને આપી પનાહ–પતિવર્તાઓંને નહીં દીધી
કુલ નાર ને નરનાં જીગર – બે તીરોથી દાધાં વીધી
શું જાત કે પરજાત–ભેગાં મળી સર્વે સાત
મારી કપાળ ઉંપર હાત–લાવે દઇએ જનૂન–ધોલે દહાડે

૪

એક પારસી જવાંન–હતો ઉંમરે નાદાંન
જેને કીધો બંધીવાંન – પોલીસે ધરી
લઇ ચોકીમાં – વાતો સઉ પુછવા લાગા તેને ખરી
કહી દે સાચે સાચી વાત – કોને કીધી છે આ ઘાત
કેટલા છે તારી સંગાત – બોલ ખ્યાલ કરી
બંધીવાન કહે – એમાં તકસીર નથી કંઇ મારી જરી

શેર

સનમુખ મેજીસ્ત્રેટની – પોલીસે લઇ ઉભો કીધો
ત્યાં આવ્યું પુછવામાં કે જીવ – શા માટે સતીઓનો લીધો
થરથરતાં હઇયાંએ પછી – તેણે પ્રતી ઉતર દીધો
તોહમત છે મુંજપર બે ગુનાહ–એમ કહી કહી મનમાં બીધો
લીધી કંઇ એકની જબાંની – મેજીસ્ત્રેટે સમજો જ્ઞાંની
કીધો સેશન કમીટ જાંની – તેને અફલાતુન–ધોલે દહાડે

૫

તપાસ હાઇ કોર્ટમાં ચાલી – જડજે બંધવા તરફ ન્યાલી
કાયદા કલમો નીરાલી – જોઈ બોલ્યો તે વાર
આં જુરરો પર – હવે હું રાખું છું સઘળો આધાર
મતો લઇને જુરી આવી – "નોટ ગીલ્ટી" ઠેરાવી
દીધો બંધવાને છોડાવી – સુની કેસનો તે સાર
ન્યાય દેવીથી – સલાંમત બંધવો ગયો સમજો નર નાર

શેર

ગયા પ્રાણ બેહુ સતીઓ તણા–કોઇ ખુનીઓ બદકારથી
જેનો પતો મલ્યો નહીં – કોઈ માના પુત નર નારથી
હયાંથી તો છુટશે ખુનીઓ – કયાં છુટશે રબ દરબારથી
મહેફીલ ગમગીન થઈ રહી – આદીલનાં લલકારથી
આય ટાવરનો હાલ - પુરો સંભલાવ્યો હેવાલ
લખે આદીલ નવા ખ્યાલ – જેનું ન્યારૂ મઝમુન–ધોલે દહાડે

૬

સખી

સતી યુગ ગયો પાતાલમાં – રહયો દઓડ કલીના કાલનો
પાપોનો પાપીનો દુષ્ટનો – મોહ મદનો ક્રોધના જાલનો
લોભ સઉને મન રહયો – આજે તો દ્રવ્યનો માલનો
હીરાનો હેમનો મોતીનો – માંણેકનો પંનાનો લાલનો
જગજગે ડંકો રહયો – "આદીલ" તાહારા ખ્યાલનો
રંગતનો રાગોનો ચંગનો – દફનો સખાનો ચાલનો

દઓડ

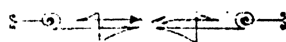
સમો આં કલી કાલનો છે – પાપી નર બાલે બાલનો છે
ડંકો ધર્મની ઢાલનો છે – ફેર નહીં રતી વાલનો છે
કદમ ધર "આદીલ" કરી વિચાર– છે કલજુગ ખરો છરીની ધાર

સખી

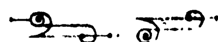
શું ડંકો આલમમાં રહયો – કયાંનીઓના એક નાંમનો
ઝાલનો રૂસતમનો બરઝુનો – સોહરાબનો સાંમનો
કયખુસરો કયકોબાદનો – ગુસતાસ્પ સત ઝરથુસ્તનો
ફરીદુન બીન જંમશીદનો – જંમશીદ તાહારી જાંમનો
કેર્સાસ્પનો નરીમાનનો – વળી ફરાંમુર્ઝ પહલવાંનનો
કરીમાનનો જેહાંગીરનો – શાહપુરનો ગુર બેહરાંમનો
દારાબનો દારાંનો ને – ખુસરૂનો યઝદેઝર્દનો
નઓશેરવાંન "આદીલનો" – આદીલ જેનાં કામનો

દઓડ

ડંકો દુન્યાંમાં કયાંનીનો – કયાંનીઓની પહલવાંનીનો
નામનો અને નિશાંનીનો – જવાં મરદીનો જવાંનીનો
તાજનો તખતે ઇરાંનીનો – નુરનો અને નુરાંનીનો
નસરવાં "આદીલ" ખ્યાલીનો–ખ્યાલોનો જાહો જલાલીનો



સમાપ્ત.



આ દીવાંને "આદીલ" ભાગ ૨ જાની ચોપડી માણેકશા દાદાભાઈ મેહતાએ ધી પ્રોફેશનલ પ્રીનટીંગ પ્રેસમાં, ૫૯–૬૧ કાવસજી પટેલના મોહલ્લામાં છાપી છે તથા રૂસ્તમ નઓશેરવાંન માસ્તર આદીલે તારદેવ, વાડીયા સ્ત્રીટ મધેથી પ્રગટ કીધી છે

બએત.

સુનો સરવે દીનદારો દીનચાશીદાર
બનો બસ્તે કુશ્તીયાંનો કુલ બીદાર
ઉધરતી તમારી આ વાહળી ઓલાદ
જેને બાજુબળમાં બનાવો ફોલાદ
ને શાહ્નામું ગુજરાતી બએતોનું જે
ગોહર ફીરદોસીના બોલેબોલ છે
તે વાંચો ને વંચાવો ઘરમાં દરેક
બનાવો ભવિષ્યની ઓલાદો નેક
રખાવો એતેકાદ દીન પર મુદામ
ચલાવો વડીલોને પગલે તમામ
ને નિતી મેં રીતી ને પ્રિતી અજીત
શીખાડો ગુણોની તેઓને ગણીત
કે નિવડે આં ગેતીમાં એવાં અશો
બને તેઓ શેઆવક્ષના જેવાં અશો.

આંદીલ.

ફીરદઓસીના ફારસી શાહનામાનો બોલેબોલ
તરજુમો ગુજરાતી રંગીન બએતોમાં

વોલ્યુમ ૧ લું .... રૂ. ૧–૮–૦
વોલ્યુમ ૨ જું ૩ જું ૪ થું, દરેકના રૂ. ૨-૦–૦

એક પોસ્ટકાર્ડ લખવે ઘર બેઠાં પોહચતું કરવામાં આવશે.

રૂસતમ નવશોરવાંન માસ્તર, આંદીલ,
ભીવંડીવાલા બીલ્ડીંગ, વાડીયા સ્ટ્રીટ, તારદેવ.

લક્ષ્મી આર્ટ, ભાયખળા, મુબંઇ.